

PIĄĆ SIĘ (13) *vb impf*

piąć się (12), **pnąć się** (1) *ReszList*.

się (8), się (5).

praes 3 sg pnie się (6). ◇ *1 pl* pniemy się (1). ◇ *2 pl* pniecie się (1). ◇ *3 pl* pną się (1). ◇ *fut 3 pl* m pers pnąć się będą (1). ◇ [*imp 2 pl* pniecie się.] ◇ *con 3 sg m* piał by się (1). ◇ *3 pl m pers* by się pięli (1). ◇ *part praes act* pnąć się (1), [pniąć się].

Sł stp, Cn notuje, ponadto s.v. tycz, Linde także XVII – XVIII w.

1. O roślinach: *rosnąć zaczepiając się o jakąś powierzchnię; perrepere, repere, serpere Cn (5) :*

piąć się za czym (1): [rozdże baniej] roście wyfoko ku gorze/ á to gdi będzie miało przifobie iakie drewno albo płot/ albo poklat wczyniony/ za którym fie pnie ku gorze wyfoko FalZioł I 39c.

piąć się po czym (4): [ziele gruszczyzka] latorośl ma długą barzo/ po ziemi fię pnie FalZioł I 114a, I 153d; Mącz 154a; Blufzcz po Lácinie Hedera, źiele pnie fię rádo po drzewách y po ftórych murzech y grobiech. KlonŻal Dv marg.

[*piąć się w czym: Rozgá iego [ziela lakrycyjej] gdy zchylona ziemią będzie przykryta/ tedy się w korzeń obraca iáko miętká albo y wiele tákowych ktorých sie korzeń pnie w źiemi. Cresc 1571 282.*]

Zwrot: »piąć się ku gorze wysoko, na wysz wzgorę« (1:1): FalZioł I 39c; Hedera herba ab haerendo dicta, Ziele zázwdy fie zielenieyáce o fwey mocy ftác nie może/ ále po murzech po płóciech tyczách albo co blyźfzszego má pniefie [!] precz ná wyfz w zgorę. Mącz 154a.

2. *Wspinać się (6) : [A ták wftępował Ionáthás pnać fie ná rękách y ná nogách [manibus et pedibus reptens]/ y giermek iego zá nim. WujBib 1.Reg 14/13.]*

Przen: Dążyć do czegoś, starać się osiągnąć coś; affectare, aspirare, contendere, eniti, erepere, niti, spirare, tendere Cn (4) :

piąć się do czego (2):y będąc on [leciwy dworzanin] [...] mądrym/ nie piał by fie do tych rzeczy/ ktore lámym młodym ludziom należą GórnDworz Kk8; Pan Chryftus [...] [raczył] miłościwy przyftęp [...] do odpufzczenia grzechow náfzych wczynić wftyftkim/ ktorzy fię do tego w powfzechney chrześciójáńskiey wierze iego miefzkáiąc/ [...] pnąć będą. ReszList 145.

piąć się ku czemu (1): [Rzymianie i Grekowie sławnych hetmanów kontrefet na miejscach pospolitych stawiali] dla pobidki á podzogi drugim/ iżby fie pocźciwą zazdrofcią ku thákieyże ławie pięli. GórnDworz Ee7v.

[*piąć się na co: W neth iáko fkoro záś człowiek chćiał Bogá [...] wniebie fięgác/ iáko fie ná táiemnice iego pniąć/ wieżę Babel budowác/ álic [...] WizFaleczDucha przedm A3.*]

[*Ze zdaniem dopełnieniowym: A przetořz brácia do tego fie tym wiecey pniecie [magis satagite; ftaraycie fie WujBib]/ ábyście przez dobre wczynki wezwánie y wybránie wálfe pewne wczynili Leop 2.Petri 1/10 (Linde).]*

Zwrot: »piąć się do nieba, pod obłoki« [szyk zmienny] (1:1): MYśli święte y drogie/ Y duře fprawiedliwych/ Co/ imo ciáło/ do niebá fie pniecie GrabowSet X2v, H2.

a. *Rosnąć w górę (1) :*

Zwrot: »piąć się wzgorę« (1): In excelsum emicant rami, Gáłęzie roftą á pną fie w zgorę. Mącz 46c.

3. *Czołgać się; przen; serpere Cn (1)* : Serpit enim nescio quo pacto per omnem vitam amicitia, Bo sie pnie nie wiem yákim ípořobem przes wřizítek žiwot przyjaciáń. *Mqcz 373b.*

4. *Udawać się [dokąd] (1)* : Tendimus in Latium, Ciągniemy/ mkniemy pniemy wieźiemy sie do włóch. *Mqcz 444a.*

Synonimy: 3. czołgać się, leźć, mknąć się, płazać się; 4. ciągnąć, wieźć się.

Formacje współrdzenne: dopiąć, napiąć, odpiąć, opiąć, przypiąć, przypiąć się, rozpiąć, rozpiąć się, spiąć, spiąć się, wspiąć się, wypiąć, wypiąć się, zapiąć, zapiąć się; dopinać, napinać, odpinać, podpinać, popinać się, przepinać, przypinać, przypinać się, rozpinać, rozpinać się, spinać, spinać się, wspinać, wspinać się, zapinać, zapinać się, znapinać; pnać się; pnieć.

LW